

BLÓPIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.

Egyes szám ára 10 kr. | Megjelen minden kedden és pénteken. | Egyes szám ára 10 kr.

A holnapi vendégek.

Apponyi Albert gróf és társai megkezdik körtüzásukat, hogy híveket szerezzenek az oly balszillagzat alatt alakult „Nemzeti párt”-nak.

Az első stáció Zombor lesz, mert Apponyi Albert gróf és társai holnap este érkeznek városunkba, hogy megyénket Szemző István ur lakásán felosszák.

A nélkül, hogy bírálatába mernék bocsájtani az általunk részletesen nem is ismerhető csatatervből, hogy hozzá szólnánk ahhoz a felosztási tervhez, melynek következtében megyénk, a konferencia titkos tanácskozásainak eredményeképpen, a nemzeti párt tárt mentőkarjába fog dőlni.

töltötték el. Vannak akik ezt téletségnék, nem-törődésnek bélyegeznék, az így vélekedők azonban a szemléltető bölcsészettnek a közügyekre való hasznát nem ismerik.

Apponyi gróf bizonyára éles megfigyelő s ha akarja s körülményei, családhatárolatul meg fogja találni az őt nagy üdvriadalommal fogadó helybeli nagyságokban az általunk fent vázolt hevenyláz tüneteit, még más egyéb abnormis állapotokkal együtt.

Apponyi grófnak legnagyobb politikai ellenfelei is el szokták választani a nemes gróf személyét, bámulatos szóbeli tehetségét, — az általa követett s hogy úgy mondjuk a hatalom bírásáért a körülményekhez képest folytatott „mozgó politikától”.

Másképpen áll a dolog Apponyi gróffal, mint politikussal. Egész legutóbbi szereplésével azt bizonyította be, hogy nem szolgált rá arra, hogy mint aktív politikus számba vehetessék; legutolsó frontváltottatása által elvesztette a jogcímet Magyarország kormányzatának átvételére törekednie úgy felfelé, mint lefelé.

(Apponyi) tud úzni, az a politikus rendelkezik ugyan az önbizalom legfelsőbb fokával, de nem számíthat arra, hogy ilyen működéssel szemben a választó közönség kizárólag Apponyi személyéért a jelenlegi kormányt s a szabadlevél pártot ne támogassa.

Mi marad tehát Apponyi gróf komolyan számba vehető működéséből? S mire használtatik ez fel? Fennmarad: az existálás szükségéből eredő rideg, alapnélküli ellenzékiekedés, — egy a felületes napi életben pár pillanatig csillogó, de azonnal elpattanó buborék; jó pedig ez az egész a politikai ámitásra, a választó közönség félrevezetésére, a korteskedésre.

Igen a korteskedésre. Apponyi grófnak mai újabb elvei kizárólag arra valók, hogy azokkal — nem érhetvén célt az államügyek komoly vitelében — az ország választóit lépre vigyék, hogy azok előtt honmentő köntösben jelenjenek meg, hogy a választókat nagy jelszavakkal, most a kitért s abnormis hevenyláz állapotában a „politikai humbug” álláspontjának megnyerjék.

Igen! Megyénk és városunk választói jól jegyezték meg, ennek a politikának inaugurálására jött városunkba Apponyi, ezzel a politikával akar szerencsét próbálni városunkban és megyénkben, a mi választóinkat nézte a legkevésbé felvilágosodottabbaknak s legjámorabbaknak, nálunk kezdődik dicsőségesnek nem mondható felvonulása a politikai elvtelenek csatába indulásának, kísérve a helybeli mély álomból herkulusi erőre kapott statiszták segédelmével. A mi megyénk lesz a kísérletelés első terrenuma.

Választóink többsége nevében merünk felelni azzal, hogy amit eddig rosszul számítottak a „mozgó politika” felső s az „alvó politika” alsó hívei, úgy csalódásuk a mai viszonyok között, mikor politikai feketeségük még jobban kirí, — még bizonyosabb lesz mint volt a múltban.

A „BÁCSKA” tárcája.

Tanítványom halálára.

Jó szülőid úgy öríztek,
Mint kicsi virágot
Életüket adták vón' hogy
Ne lássák halálot.

És az Isten mást végezett
Eljegyzett magának . . .
Véghetetlen öröm részed,
Övek tenjer bánat . . .

Ó! esdj értők, kérd az Istent,
Vigasztalja őket.
Hisz' ott fonn se feledheti
Gyermek a szülőket! . . .

Morvay Imre.

A BÜNTETÉSEKRŐL.

Ira: Révész Ernő.

Örökös a javításra való törekvés ezen a téren is. Újabbban a föltételes elítélés került szóba. Abból állana ez, hogy a bűnösök a kisebb gonoszságból eredő cselekedet első ízben meg nem lakoltatják; számon tartanák, amit csináltak és ha újlag rossz fát tesz a tűzre, kimérnek rá az előbb csak föltételesen megszabott büntetést és bűnhődnie a későbbi cselekedetért is.

a király meggyilkolása, szándékos megölésére, ezen cselekmények valamelyikének kísérletére, végül a bevégzett gyilkosság esetére állapítja meg csupán.

A kivégzés módjai azelőtt többnyire kegyetlenek voltak. Nálunk pl. a kerékhetörés, a nyársra húzás, az elevenen megégetés és a vízbe fullasztás divatozott. Ismeretes, hogy Róbert Károly Zách Felicián boldogtalan leányát, Klárát, lófarkára kötve, hurcoltatta halálra. Nem tudom, szokásos büntetés volt-e ez; valószínű azonban, hogy nem, s azon idők durvasága kívánta csupán, hogy ilyen válogatot halálammal végezzék ki azon ártatlan személyt, aki bármit inkább érdemelt volna, csak fenytést nem.

„Piros vérem hullásáért
Egész nemzetiséget!”

Bizony „rossz csillagok jártak” akkor. A miniszterek hivatali bűntettei fölött ma — tudvalevőképpen — a főrendiház választott bírósága ítélkezik saját belátása szerint; annyi azonban ki van mondva, hogy az ítélet csak a büntetőtörvényben ismeretes büntetési nemekről szólhat. A minisztert tehát lehet kötélt általi halálra ítélni, de pl. számkivetésre nem.

A kötél általi halálról jut eszembe, hogy büntető-törvényünk szerzője a hulló bárdal való kivégzést hozta volt javaslatba; a képviselőház ezen kivégzési nemet el is fogadta, a főrendek ellenben ragaszkodtak a kötélhez, ők tudják: miért; így került ez a törvénybe. Amerikában legutóbb a villamoság által való kivégzéssel tettek kísérletet. A cél az — mert végtére az eddigi módok szerint is untig alaposan meghal a delikvens — hogy mentül rövidebb ideig tartson a halálközlelem.

Azonban a t. c. gonosztevőket nem hívták föl mind e mai napig véleményadásra. Ez — nem habozom kijelenteni — föltétlenül különös és a jogállam követelményével: nil de nobis sine nobis, határozottan ellentétben áll.

Föltehető egyébiránt, hogy a tulnyomó többség az egyszerű cigány ismeretes kivánsága szerint aggor által való elgyengítést választana halálmentül.

ellenzik; Pauler, Schnierer, Karvassy pedig mellette vannak: pro is, contra is nagy nevek. — A külföldön a legtöbb államban fönnáll, egy néhányban el van törölve. Látnivaló, hogy ez még nyílt kérdés. Elmésen kerül ki meg az ügyet egy francia vélemény.

Törtüljk el a halálbüntetést? Nagyon helyes! De kezdjük el előbb a gyilkos urak.

A 43-iki javaslat elhagyta volt a halálbüntetést. Mittermaier erre való tekintetből „boldog országnak” mondotta hazánkat; de a boldogság — fájdalom — papiron maradt, a javaslatból törvény nem lett s az új kodex ismét felvette a halálbüntetést. Szerencsére elég ritkán kell kimérni s ezen szempontból China jóval előtünk halad. Ott a hóhér egy operációval el sem kezd; tízéves-huszával üti le a sorban térdelő elítéltek fejét, amely látványnak rettenetes erkölcsdurvító hatása lehet még náluk is, ahol a harikiri erényzámba megy.

Az ó-szövetség törvényei nagyon sűrűn alkalmazták a halálos szankciót, amiből azt kell következtetni, hogy Mózes nem ok nélkül nevezi népet „nyakasnak”. Nem is szólván a gyilkosság és a szándékos emberölés esetéről, mely utóbbit egész szabotossággal különbözteti meg a vétkes öléstől, nagyjából a következő cselekedeteket rendeli halállal megbüntetni: aki atyját vagy anyját megveri, sőt aki nekik csak „gonoszt mondand”, aki embert lop, hogy eladja, vagy ha ez utóbbit csak meg is kíséri. A „varázsló és szemfényvesztő” asszony, a házasságtörök, idegen isteneknek áldozók, akik a vallásos szertartást vagy az itélkezést „kevelységből” megakadályozzák, „megölettesenek”. Ha egy ökröt halálra sebzett valakit, mert a tulajdonos — öklelős voltát tudván — örízetlen hagyta azt, az ökröt is, gazdáját is meg kellett ölni.

Az állatok ilyen „büntetése” később sem ismeretlen. 1741-ben Párisban lefejeztek egy tehenet, 1793-ban ugyanott egy kutyát a gazdájával együtt. Berriat Saint-Prix több ítéletet tesz közé a XV—XVI. századból. 1497-ben egy disznó gazdáját zarándoklásra ítélték, mert az egy gyermek állat leharapta, magát a disznót elevenen megégették. Előbb azonban kivallatták a vádlott állatot és — szinte hihetetlen — a hallgatást beüsmérésnek

Rosszul számítottak, mert nem Bács megye értelmesebb választói azok, akiket Apponyi képes lesz elbódítani.

Nem különösen azért, mert Apponyi nagy munkájában megfellebbezett a többiek között egy speciális bácsmezei körülményről: „mozgó politikájának” itt e megyében olyan vezérkara van, olyan férfiak hívták le hozzánk s ígérték meg, hogy győzelemre juttatják az ellenzék ügyét, akiknek egyéni kifogástalanságukban s korrektségükben egy pillanatra sem kételkedünk, hanem akikre megyénk s városunk választói azért sem adtak eddig s nem fognak adni a jövőben sem, — köz- és politikai ügyekben semmit, — mert a választók, a megye s a város iránti kötelességüket azzal vélték leróni, a közjó s az általuk most megnyerni akart polgárok érdekében mindössze azt tették, hogy 5 éven keresztül pihentek a közre nézve; privát passziójuktól pedig csak akkor tértek a nyilvános életbe, mikor megyénk választó kerületeinek az ellenzék között való sportszerű felosztásáról volt szó.

Apponyi, a kitünő megfigyelő, ha akarja, előre megláthatja annak a közmondásnak rajta való teljesedését, hogy: „ments meg isten barátaitól, ellenségeimmel majd elbánok magam is.”

A választó polgárság pedig tudni fogja kiket kövessen, azokat-e, akikre öt évenként egyszer számíthatnak — de ekkor sem azért, hogy ama nagy férfiak a választókat segítsék, hanem hogy a választók a nagyok kedvteléseire hozzájáruljanak — vagy azokat, kik őket nemcsak akkor látogatják, midőn szavazatukra van szükségük, hanem velük vannak mindig és mindenben, kik őket nemcsak hű ígérettel tartják, hanem kiknek hatalmukban áll rajtuk segíteni és segítenek is.

Mindezekből pedig a konklúzió az, hogy: ha Apponyi és társai az első feskék a választási kampagnében, itt Bács megyében nem az ellenzéknek, hanem nekünk hozzák a nyarat.

Főpapi kinevezések. Magyarország két legelső főpapi székét töltötte be Ófelsége a király a legutóbbi napokon. A hivatalos lap vasárnapi száma közli ama két királyi kéziratot, a melyek Magyarország hercegprímásává Vasvári Kólos pannonhalmi főapátot, kalocsai érsekké pedig Császka György székesévi püspököt nevezte ki. A midőn az ország összes katolikus hívei általánosan részt vesznek amaz örömben, mely a nemzetet az új hercegprímás kinevezésével érte, ugyanakkor kettős öröm miránk nézve, a kik mind a két kinevezés által vagyunk érdekelve. Osztozunk ama lelkes örömben is, mely az egész magyar róm. katolikus egyházat érte, de lehetetlen nem örülnünk a másik kinevezésnek is, a mely — mondhatni — közelebről érint bennünket, mert mi azzal egyházmegyénknek fejet, érseket nyertünk.

Az új kereskedelmi szerződések. Fontos kereskedelmi politikai változások lesznek legközelebb. A kereskedelmi szerződés Németországgal, mely már f. évi májusban megvált kötvé, a jövő hó második felében a német birodalmi gyűlés elé fog terjesztetni s nemsokára rá alkalmasint Budapesten és Bécsben is megtörténik annak előterjesztése. Továbbá valószínűleg szintén még a folyó évben az illető parlamenten testületek elé kerülnek azok a vám és kereskedelmi egyezmények is, melyek egyrészt Németország és Olaszország, másrészt Ausztria-Magyarország és Olaszország között jöttek létre. Különösen a Németországgal kötött kereskedelmi szerződés érdekli leginkább a magyar közgazdaságot. Ennek egész tartama csak később lesz ismeretes, de az már ma is biteles helyről hallható, hogy e szerződés folytán hazánk gabnatermékei könnyebben fognak bejuttatni a német fogyasztási területre.

letre. Gabonánk, mely eddig, hogy bejuthasson a német piacra, 5 márkával vámot fizetett, ezental csak 3 vagy 3 1/2 márkával lesz terhelve a Németországba való bevitelnél. E vámmérséklés hasznát hazánk közvéleménye előtt nem szükséges bizonyítani, mert nálunk mindenki egyetért abban, hogy ez a rendszabály lényegesen elősegíti gabonakivitelünket Németországba. E mellett az említett vámmérséklést nem kell mint egyedül magában állót megítélni, hanem figyelembe veendő kettős tulajdonsága: hosszú tartamu vámpolitikai aktus és differenciális rendelkezés. Tényleg előnyünkre szolgál, hogy az említett vámtétel egy évtizeden túl terjedő időre szerződésileg állandósították, mi által állandóvá tétetik annak kedvező behatása mezőgazdaságunk javára egy hosszabb idő tartamra. Az által pedig, hogy a szerződő országok kölcsönösen biztosítják egymásnak a differenciális elbánást, gabonatermékeink a német piacokon különösen kiváltságos állást élveznek, mely lehetővé teszi nekik a sikeres versenyt a német fogyasztó területeken. A magyar országgyűlés nem fogja félre ismerni az előnyöket, melyeket a szerződés nyújt nekünk s az előnyökért elvállalja az áldozatokat is, melyek a részünkre biztosított hasznokért egyenérték gyanánt egyes díjtételekben statuáltak. Hisz a vámszövege nem akarja egyik országot sem megrövidíteni, hanem a természetesen létező gazdasági ellentéteket igazságos kiegyenlítését kívánva biztosítani.

Nemzeti kiállítás Budapesten. A képviselőház szombati ülésén terjesztette be a miniszter az ezredév ünnepén 1895-ben Budapesten rendezendő országos nemzeti kiállításról szóló alábbi törvényjavaslatot: 1. §. Az 1895. évben Budapesten általános nemzeti kiállítás tartatik. 2. §. A kiállítást, az illetékes miniszterek és egyéb szakkörök közreműködésével, a kereskedelemügyi miniszter rendezi. 3. §. Utasítatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértve, a kiállítás költségének fedezése és annak módozatai iránt kellő időben tegyen az országgyűlésnek előterjesztést. 4. §. A kiállítás befejeztéig az ország bármely részében országos iparkiállítás általában nem, vidéki vagy részleges iparkiállítás pedig csak a kereskedelemügyi, illetve a földművelésügyi miniszter engedélye mellett rendezhető. 5. §. A jelen törvény végrehajtásával a miniszterium bizatik meg. — Budapesten, 1891. évi október 31-én. Baross Gábor, kereskedelemügyi miniszter.

A jövő évi újoncjutalék megajánlása tárgyában a honvédelmi miniszter már legközelebb törvényjavaslatot fog a képviselőház elé terjesztetni. E javaslatnak tárgyalása alkalmával közölni fogja a miniszter a háznak véderő bizottságával az idejűponozás eredményeire vonatkozó kimutatásokat is, amely eredményeket igen kedvezőnek jelezte a miniszter a képviselőház pénzügyi bizottságának október 29-iki ülésében.

Helyi és megyei hírek.

Kinevezések a honvédségnél. Multkori hírtükre vonatkozólag kiegészítéssel közöljük még a következő kinevezéseket: Báboly Lajos alezredes, honvéderednők parancsnoka, ezredessé, és Tagányi János őrnagy, alezredessé léptették elő; Csaszny Valér százados, őrnagy illetékeket nyert s beosztottat a 16-ik ezredhez, megbizatván az 1-ös zászlóalj parancsnokságával; Achim Lajos, (6. ezred) II. oszt. százados, I. oszt. százados, Varga György és Schweinitzer Ferenc (6-ik ezred) főhadnagyok, II. oszt. százados, Elter János (6. ezred) tartalékos főhadnagy tényleges főhadnaggyá, Fernbach József, tart. huszárhadnagy a tartalékban főhadnaggyá nevezettek ki. — A honvéderednők tisztikarban dr. Danninger Ádám, tartalékos orvos, a helybeli zászlóaljhoz tartalékos főorvossá nevezetett ki.

Kinevezés. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóság Konyovics Miklós számgyakornokot a zombori kir. adóhivatalhoz VI. osztályú adótitésnek nevezte ki.

A gör. kel. püspöki zsinat okt. 29-én délelőtt tartotta utolsó ülését s ekkor további intézkedési elnaplaltott. A bucsulakomán Brankovics patriárka felkösztönte a püspököket és kifejezte különös örömét a fölött, hogy az összes munkálatokat egyértelműleg a legjobb egyetértésben fejezték be. Az agg budai püspök, Stojkovic, különösen melegchangu felkösztönte mondott Brankovics patriárkára, a legjobb egészséget és

hosszu életet kívánva neki és az összes püspökök nevében kijelentette, hogy ha Brankovics patriárka tovább is oly buzgón, szakértelemmel és tapintatossággal vezeti az ügyeket, biztosan számíthat a püspökök legjobb egyetértésére és egyértelmű közreműködésére, valamint arra, hogy működése az egyház és nép kívánatainak meg fog felelni és Ófelsége legfelsőbb megelégedésére és a szeretett haza javára fog szolgálni. A püspökök másnap utaztak haza. A patriárka elintézi a sürgős ügyeket s azután Bécsbe utazik, hogy részt vegyen a delegációk ülésén.

Az új főszolgabíró. Vojnits István titeli főszolgabíró hivatalának vezetését e hó 3-án veszi át. A főszolgabíró tegnap utazott el Zomborból.

Az árucarnok közgyűlése. A zombori iparosok képzőműveinek árucarnoka mint szövetkezet 1891. november hó 8-án d. e. 10 órakor a kaszinó nagytermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a szöv. tk. zset tagjai tisztelettel meghívattak. Tárty: 1. Titkári jelentés. 2. Az üzletszabályzat jóváhagyása. 3. A tisztviselők fizetésének megállapítása. 4. Indítványok. Az igazgatóság.

Szorb egyházi ügyek. Újvidéken a szorb patriárka felügyelete alatt megjelenő „Szerpski Zion” egyházi lap a hátralékos szorb egyházi kongresszusi költségek behatása iránt a szorb kongresszusi választmányának az összes eparhiális adminisztratív bizottságokhoz intézett következő körrendeletét közli: „A kongresszusi választmányának 1891. szeptember 29-én 636. számú határozata értelmében miután az a szorb nemzeti egyházi autonómia rendezésére vonatkozó szervezeti szabályzat tekintetében a javaslatok megállapítása iránti munkálatát csaknem befejezte, nemsokára a kongresszusi választmányának tizenötös bizottsága, legkésőbb a tavaszra pedig a szorb egyházi kongresszus össze fog hivatalni. Minthogy pedig nemcsak a jövő egyházi kongresszusnak, hanem az említett 15-ös bizottságnak a költségei is a kongresszusi költségekből fedezendő, illetőleg fizetendő; minthogy továbbá a kongresszusi választmányának 1890. július 1-én 900/382. C. V. számú alatt hozott határozatahoz képest a kivett 24.000 ftmnyi összegből a kongresszusi költségek fejében igen csekély összeg lett eddigelé befizetve, s ez a kevés befizetés is az 1890. évi kongresszus elélegének kiegyenlítésére fordítottat s így a jövő 15-ös bizottság költségeinek és a jövő kongresszus költségeinek fedezésére az anyagi eszközök hiányzanak; ennél fogva az összes eparhiális adminisztratív bizottságok felhivatnak, hogy alattas egyházi közöskéiket a legbátrabban s a törvényes következmények terhe mellett az 1885. és 1890. évi kongresszusi periódusra szabályszerűen kirótt kongresszusi költségeknek haladéktalan befizetésére utasítsák. Brankovics s. k., patriárka, mint a kongresszusi választmány elnöke.”

† **Pilaszánovics Máttyás dr.** Élete delén ragadta el a halál a Pilaszánovics család egyik ifju, szép reményű fiatal tagját mult vasárnap reggel. Rég idő óta úgy tekintettek a szegény elhunyra, mint a kegyetlen halál legközelebbi biztos áldozatára. Itt járt köztünk, napról-napra fogva — testben, kedvben az azelőtt erőteljes testalkatú, vig kedélyű, kifogástalan jellemű fiatal ember, kinek először hangját vette el súlyos betegsége, majd egészen megtörte. Ő maga is jól tudta, hogy mi sors vár reá s megadással tűrte azt. Akik a korzón a mult héten utoljára látták, fájdalmasan tapasztalhatták, hogy már csak félig van köztünk s készül oda, ahonnan nincs többé visszatérés. Vasárnap reggel megszabadította a minden sebre írt hozó halál nagy szenvedéseitől a 30 éves fiatal embert, kit mind azok, akik ismerték, csak becsülni tudtak. Ravatalát igaz részvétellel állták körül családja, tisztársai s barátainak nagy száma s egy gondolat járhatta át a sziveket: Memento mori! — Nincs városunkban senki, akit a csapás, mely habár nem is jött váratlanul, igaz fájdalommal ne töltött volna el. A mindent igazgató hatalom adja meg jutalmát itt e földön elszenvedett kinjainak! — Temetése óriási részvét mellett tegnap délután 4 órakor

tekintették. Prokopius, középkori tudós, egy megjegyzése meg ennél is emeletesebb badarságról tanusodik: „Ha azt látjuk, hogy szamarak, kancák vagy kecskék elevenen megégettenek, ez azért történik, hogy velük a bűnt megutáltassuk”. A 15-ik században Bartheleimi Chassanée jogtudós patkányokat védett s mégis egyházi átokkal fenytették őket. Ez a sors érte a velencei egyházmegyében a cserebogarakat, csigák és darazsakat. — Mai napság talán a filloxera ellen lehetne ez irányban némi kísérletet tenni.

A testi büntetéseket minálunk eltörölték — a zöld asztal mellett. Meg vagyok győződve, hogy a kir. ügyészségek, melyek a büntetéseket végrehajtják, sohasem felejtik el, hogy még a gonosztévő is ember; de bizony — fájdalom — a nyomozással meg a csend-és rendfentartással megbízott csendőrség, továbbá a tolonchatoságok végrehajtó személyzete szörnyű szabadsággal magyarázza a törvényt és a rendeletet. El is tekintve, hogy a békó alkalmazásával nagyon bőkezűek, noha névszerint fel vannak sorolva esetei, a „kihallgatás” sok helyütt olyan patriarkális módon történik, mintha a 71-ik évi 52. törvénycikk a világon sem lenne.

Egy konkrét eset alkalmából vallatásra fogtam nem régiben egy m. kir. csendőr altisztet; a gyanuba vett ember t. i. akit kegyetlenül elpáholtak, panaszra jött hozzám. A csendőr meg is gyönt.

— Tiltva van nekünk, kérem alásan, a verés; szigoruan meg van tiltva. Hanem a hadnagy ur azt mondta: „Csak okosan kell csinálni”. Hát okosan is csináljuk, mert a pinében látjuk el a dolgot; nem hivunk oda tanut.

Ez is a magyarázata, hogy a bíróság előtt rendre vonogatták vissza a vizsgálat alatt állók a csendőrség által beterveztett jegyzőkönyvekben foglalt vallomásaikat. Érdekes lenne tudni, hogy az ügyészség hány esetben indította meg a vizsgálatot a vádlottak ebbeli bemondása alapján az eljáró csendőrök ellen. Mert a mig ez következetesen meg nem történik, sok mindent lesz szabad „csak okosan” csinálni.

A testi büntetés a katonaságnál is meg van tiltva. Botozás és veaszóftatás nem is történik, tudtommal a kikötést sem alkalmazták; hanem a kenyéren és vizen

való bójtjell nem fukarkodnak és a másodnapos hat órai kurtavassal sem. Hogy az altisztek rövid uton való fegyelmi eljárásából az ütlek ki nincs küszöbölve, az „nyílt titok”.

Egy intelligens és humánus tiszt bizonyította nekem, hogy nem lehetnek el nélküle.

— El kell néznünk, ha e fajta panasz történik, mert az „anyagban” oly rettenetes példányok kerülnek a kezünk alá, hogy más uton-módon nem boldogulnánk.

A testesonkítások — az ó-szövetségnek is kedvence büntetési neme — még a középkorban is erősen divatoztak. De Verbőczy már ellenük nyilatkozik. Szint így nincsenek már alkalmazásban a száműzés, a becsületbüntetések meggyalázó formái: a pellengér, kaloda, a név kiszegése az akasztófára, számaron való hurcolás stb. végül a polgári halál, ez az esztelen büntetés, melyre megszűlődt és célszerű alakban emlékeztet csupán a politikai jogoktól való megfosztás, mint mellékbüntetés. A vagyonkobszás is a bíróságnak engedett helyet.

A szabadságbüntetések nemei közül törvényünk az emberies és okos ir-rendszert fogadta el. Hogy ez miben áll, általánosan ismeretes.

A büntetés jogalapjának elméleti fejtegetése igen messzire vezetne. Az egyik nézet szerint a büntetés célja az, hogy a bűntény okozta értelmi kár jóvá tétessék; a másik szerint az, hogy a jövőben a bűntények akadályoztassanak meg. Ez utóbbi elv képezi alapját a végrehajtási és fenyegetési elméleteknek. Van olyan is, mely az tanítja, hogy a polgárok a büntetés szükseges voltát alapszerződésben ismerték el. Az isteni igazság elmélete szerint a büntetés arra irányul, hogy az isteni rend reperáltassék. Véglemezésben az a cél, hogy a büntetés helyreállítsa a megbillentett jogi egyensúlyt, hogy a sértett fél elégtételt nyerjen, a bűnös megjavíttassék és — hic Rhodus! — másoknak kedvét elvegye a bűnös cselekményektől.

A bűntést tehát büntetni kell. Emilyen vagy amolyan elmélet alapján-e: az akadémikus fejtegetés. Igen ám, de kire lehet azt jó lélekkel kimondani, hogy bü-

nös? Az újabb kor humánus áramlata összecsapja velünk a kezünket, ha meggondoljuk, hogy annak előtte mily könnyedén bántak el a beszámítással. Mózes V. könyvében olvassuk ugyan: „Két vagy három embernek bizonyágtételére megületessek, a ki meghalad: de egy tanúnak bizonyágtételére meg ne haljon.”

Csak hogy akkor még és aztán is a legújabb időkig nem voltak a büntetések eléggé rugalmasak, hogy az enyhítő vagy a súlyosító körülményekhez alkalmazhatták volna őket; nem vették figyelembe a kóros ösztönöket és nem hallgatták meg az orvoszakértőket.

Lombrosanak, a turini egyetem hírneves tanárának, van egyáltalán ismert könyve: „A lángész és a téboly.” E műben a többi érdekes adat között közre adja egy melancholikus óstól származó család származási tábláját. Az első ivadékok delirikus, kicsapongó, tébolyodott, mélabus és eskóros gyermekekből került ki. Hetedik gyermekének magzata közül Julia melancholikus és hallucináló, Viktor tébolyodott, Marcolina hiszterikus, Antal két évig örült volt. Marcolina leány, Izabella pedig gyermekevei óta eskóros, azután hiszterikus, később dühöngő örült, hallucináló, végre gyilkoló mániában esett és öngyilkos lett.

Az oldalági rokonok is, ki hipochonder, ki ideges, ki alvajáró, ki hülye. Látni való, hogy van valami abban a tréfálkozó megjegyzésben, az ember nem lehet eléggé óvatos szüleinek és rokonságának megválogatásában. Ha lopok, annak eshetőség nem a saját gazságom az oka, hanem mert a negyedik szépapám iszákos volt és rajtam üt ki a kór kleptománia alakjában. Igaz, hogy egy része a jogászoknak így okozódik: ha benned öröklő az ösztön, hogy lopj, vannak ismét emberek, a kikben öröklő az ösztön, hogy becsukjanak érte.

Mindezenre óvatosan és szigorú utánjárásal lehet csak elfogadni azokat a mániákat, de hogy merev ki-rekesztésük a beszámítás kimondásában kiálto igazságtalanságokra vezetne, azt felesleges bizonyítani. Lombroso az idén „Palmsedi del carcere” című művét köcsajtotta közre. Olyan bizonyosságok vannak ott, a me-

ment végbe. Tisztárai s városunk közönsége tömeges részvételével jelezte, mennyire becsülte mindenki megynék fiatal alügyészét. A koszorúk egész özöne borította a halottas kocsit s nem maradhatott érintetlenül egy érző szív sem, amikor a száraz föld tompa dübörgése jelzé, hogy dr. Pilaszanovics Mátyással az örök birodalom lakóinak száma egy szép földi hivatással birt lélekkel szaporodott. — Az ég áldja porait! — A család a következő gyászjelentést bocsájtotta ki:

Fájdalomtól megtört szívvel tudjuk, hogy felejt-hetlen fiam, fivérünk, sógorom s illetve nagybátyám roglaticai dr. Pilaszanovics Mátyás bács-bodroghmegyei al-ügyész, hosszú szenvedés és a haloklók szentségének ájtatos felvétele után, életének 30-ik évében 1891. évi november hó 1-én reggeli 7 órakor elhunyt. A felejt-hetetlen halott hült tetemei f. évi november hó 2-án délután 4 órakor fogtak a szt.-rókusi sírkertben örök nyugalomra térni, lelki üdvéért az engesztelő mise f. hó 3-án d. e. 9 órakor fog a róm. kath. templomban az Urnak bemutatni. Zomborban, 1891. évi november hó 1-én. Áldás, béke poraira! — Roglaticai id. Pilaszanovics József, atyja. Roglaticai ifj. Pilaszanovics József, cs. és kir. főhadnagy, fivére. Bárány Bothmer Árpád szül. Pilaszanovics Ilona, sógore, báró Bothmer Árpád m. kir. honvéd százados, sógora, s ezek gyermeke: báró Bothmer Lilike, unokahuga.

A megboldogultat kívánsága szerint nem a bajai családi sírboltban, hanem a zombori sírkertben helyezték örök nyugalomra. — A kaszinó-egyület dalárda, melynek a megboldogult alapító tagja volt, az együleti zászlóval testületileg jelent meg a temetésen s a halottas háznál Seyler Károly „Jaj de bús ez a ravatal”, a sírnál pedig Egressy Béni „Mért oly borus?” kezdetű megható gyász-dalait énekelte. A mai gyászmisén a dalárda 10 tagja az elhunyt iránti kegyelemből Engesszer Mátyás „Requiem”-jét adja elő, Karvázy József és Rupprecht Alajos urak pedig szólokat énekelnek.

A megyei igazgatás köréből. Sándor Béla főispán ur Nikoltis Izidort kinevezte tb. szolgabíróvá, egyúttal a zentai szolgabírószághoz osztotta be, Buday Pál közig. gyakornokot pedig szolgálatátelre a köz-pontba rendelte be.

Az új kalocsai érsek. Császka György sze-pesi püspök, az újonnan kinevezett kalocsai érsek, a ki a megboldogult Haynald bíbornok helyét késztil elfoglalni, a legszenvedélyesebb művészetekdelők közé tartozik. A szépváraljai dóm, a melynek építetése az ő művelésének kalauzálása mellett folyik, a püspöki palota berendezése, parkja, folyosói, megannyi bizony-ságai műszeretetének. Kalocsán, a hova rendeltetése vezérli, fényes szep vár Császka Györgyre, a kinek élettrajzi adatait röviden a következőkben soroljuk fel: 1826. december 3-ikán született Nyitra-Szerdahelyen. Iskoláit Nyitrán kezdte s tanulmányait Tatán és Esz-tergomban folytatta. Két esztendő töltött a pozsonyi Emericanumban, miután már korábban a papi pályára határozta el magát. A bölcsészeti tanfolyamot Nagy-szombatban, a teológiai tanfolyamot pedig a bécsi Pázmáneumban végezte. Negyvenegy esztendővel ezelőtt 1850-ben pappá szentelték, de különös képességeinél fogva főgimnáziumi tanárként alkalmazták a nagyszombati liceumban és konviktusban. Hosszabb tanulmányi utazás után az osztrák tartományokban és Felső-Olaszországban, érseki szentszéki jegyzőnek, majd érseki levéltárosnak s nemskára érsek-helynöki titkárnak neveztek ki. Al-kalma lévén az egyházkormányzat minden ágában jár-tasságot szerezni, 1864-ben Sczitovszky hercegprimás a primási iroda igazgatójává nevezte ki. Hat esztendővel később esztergomi kanonokká, négy esztendővel később szepesi püspökké s ezután nemskára valóságos belső titkos tanácsossá lön. Ugy fiatalabb, mint előrehaladot-tabb korában jelentős irodalmi működést fejtett ki egyházi és tanügyi téren. Mint püspök, tót közművelő-dési egyesületet alapított s a felső vidéken Csáky Albin akkori főispánnal, a mai közoktatásügyi miniszterrel, válltve szolgálta a magyarosodás ügyét. Császka most 65 éves, de erőteljes, egészséges férfiú, a ki még nagy feladatok megoldására vállalkozhatik.

Halottak ünnepe. A halottaknak, gyászunk, a kegyeletnek ünnepe ez a két nap: mindszentek és halottak napja. Vajjon kinek ne lenne egy drága halottja? Szülő, testvér, gyermek, jóbarát, ismerős, a kinek emlékére igaz kegyelettel ne áldozna pár perccel e napokon? A sírok föl vannak díszítve, mintha csak a halottak is örülnének a megemlékezésnek, pedig hát valójában csak a mi lelkünknek szerzünk megnyugvást azzal, ha az ő emléküknél adozunk ezekben. Mindszent-tek estéjén 7 órakor megkondulnak a harangok és negyedóránként össze-összeűzünk, összeűzünk éjfélig; megsiratják ők is az elhunytakat, általánosságban va-lamennyit. A sírokon mecsek, gyertyák, fáklyák világitanak; messziről úgy néz ki ez este a temető, mintha világos köd ülne fölötte. Minek ez a fény, ez a pompa a szegény halottaknak? A kegyelet megemlékezésnek ez már régi, nagyon régi módja. Sokan elgondolkoznak a fölött, vajjon nem lenne-e helyesebb azt a nem éppen jelentéktelen összeget, a melyet koszorúkra, gyertyákra s más effélékre költenek, a szegényeknek juttatni? Vaj-jon nem lenne-e ez helyesebb nyilvánulása a halottak iránti kegyeletnek? A mi temetőnkben e napon már kevesebb pompát és fényt látunk, mint az előző évek-ben. Hanem vajjon nyilvánult-e annak megfelelően más alakban a kegyelet? — Közsírjaink, olyanok, melynek halottai a városé, mindnyájunké, — alig van a temető-ben. Vagy negyven névtelen ember nyugszik egy közös sírban, 48-ban temették őket oda; szent volt ez ügy, a melyért elvérezték. Ki emlékezett meg róluk? Senki. A hant is el van taposva, fű és dudva nőtte be; fejfe se jelöli már a helyet, a hol nyugszanak, — kitört az is régen. Az egyetlen sír, a melyik igazán midnyá-junké, és az egyetlen, a melyik sajnos senkié se. Nem akadt ember, aki megemlékezett volna róluk! — A Falcione Gyula sírját, aki mindenét közcélra, a város fainak nevelésére hagyta, az ösztöndíjasok közül kettő koszorúzza meg. — Halottak napján reggel 8 órakor a Rókus temető kápolnájában misét mondtak s utána a sírok beszentelése következett. Ez is régi vallásos szokás, ez is jele a kegyeletnek, a megemlékezésnek.

Korai tél. Berontott a tél ajtóstul, be se kopog-tatott. A vénaasszonyok nyarát egyszerre, nagy hirtelen a tél váltotta föl. Pénteken délután már kezdett szállingó-zni a hó is, de belátva, hogy erős tolokodás tőle, — felhagyott; vasárnap reggel újra s ekkor már erősebben esett, de ez is csak kóstoló volt nekünk a havazásból. Hanem a hideg, az már aztán alaposan meglátogatott bennünket! Az utolsó őszi napok akár csak a tavaszi idők, olyanok voltak s egy ilyen nap után, egy éjjelen megfordult az időjárás és minden átmenet nélkül ránk jött a tél, az igazi hideg, fagyos, szeles tél. Vasárnap és hétfői (tegnap) reggel pl. 5-5½ minuson állott a hőmérő. A szél tegnap reggelre már teljesen elállt s a nap is kislitott. Mintha csak belátta volna tél apó a saját tolokodásának a bűnét s lassan lassan, kisebb adagokban iparkodnék ránk küldeni azt, a mit előbb egyszerre akart ránk borítani.

Eljegyzés. Aranitzky Milos nádajli m. kir. pos-tamester, eljegyezte Vojnovics Miléva kisasszonyt, Voj-novics Pál, bács-földvári földbirtokosnak leányát.

Kucurán Kubár András bosszúból bottal agyon-verte Golub Andrást. A gyilkost elfogták.

Körözés. Futó Ferencnek hívják azt a jómada-rat, a ki a szabadki törvényszék kezéből szabadult el s a kinek a kedvéért a „Rendőri közlöny” a következő hivatalos körözvényt teszi közzé: Lopással vádolt Futó Ferenc körözöttese elrendeltetvén, felhívatnak a kir. bíróságok s hatóságok, miszerint nevezettet, az alábbi személyleírás alapján, saját körülükben nyomozni s kére-kerítés esetén ezen kir. törvényszékhez kísértetni szives-kejenek. Személyleírása: alacsony, erős testalkatu, hosszú, barna arcu, fekete haju, fekete szemű, ép fogu, fekete bajszu, kerek állu.

Furfangos dohánycsempész. A ns militicsi utcán lévő Gradinác Rádó-féle korcsmában pénteken délután szüzdohányt árulgatott egy helybéli paraszt em-ber. Mindössze csak egypár kilogramnyi volt nála s az se valami havanna fajta, hanem kapadobány „Krgyan”, a mit a szegényebb paraszt elszí éppen olyan szivesen, mintha a legillatosabb leveleket színté. Nagyban alku-dozott az ivogató vendégekkel, a mikor két finaccse-

mete (még csak „legénytoll sem pelyhedzett az állán” egyiknek sem) betoppant. Persze, hogy rögtön észrevette embertünk a veszedelmet! Valóságos macskagrassal ter-mett kűnn az udvaron s itt az utána rohamosan két pénz-tügyörrel dulakodni kezdett. A két ember látván, hogy nem bír vele, abba hagyták a dulakodást és egyikük rendőré ment, míg a másik a kaput álta el, hogy ki ne szökjék a fogoly. Nem is szökött az ki a kapun, hanem átugrotta szépen a szomszéd kerítését és kerten udvaron keresztül a Konyovits-utcába menekült. Mire a másik finacc, meg a rendőrök megérkeztek, az elmenekült csempész már a másik utcán vigan árulgatta tovább a szüzdohányt.

Körözés. Paracetis Katalin a neve, sorszám fát tett a tűzre s mert ezért egy kis jutalom is várta, hát szépen ellillant. Azzal vádolják, hogy lopott dolgokkal manipulált s a zombori kir. törvényszék elrendelte or-szágos körözöttesét.

A külai sörházat árverés útján eladják. Az árverés e hó 23-án lesz a palánkai kincstári ispán-ság-nál, a kikialtási ár 105.000 frtban van megállapítva.

Eljegyzés. Fárba József ó-becsei tanító, lapunk jó tollu, állandó munkatársa, eljegyezte Frenner Juliska kisasszonyt.

Öngyilkosság helyett hideg fürdő. Ó-Becsen a napokban Fehéron Gyuróné, a fölötti elke-seredettségében, hogy férje folyton részegeskedik, a Tiszának ment, hogy megváltjon az élettől; de részeg férje ezt is észrevehén, nyomban ő is utána ugrott ki-mentendő az asszonyt. A fuldoklók kétszer, háromszor merültek föl s alá a vízben, egymást görcsösen átkarolva. Végre sikerült őket a hajósoknak kimenteni. A férfi csakhamar magához tért, míg a nő sokáig eszméletlen állapotban maradt. A jó hideg fürdő talán megjavítja a férjt és kibékíti a feleséget.

Az apatini vásár. Kételemek merülvén fel az iránt, hogy a jövőben mikor fog tartatni az apatini hetivásár, Apatin községe egy határozatot hozott s ter-jesztett fel jóváhagyás végett, melyben kimondatik, hogy a hetivásár vasárnap reggel 5-től 10-ig, csütörtökön 5-től 11 óráig fog tartatni. Ezen határozat megfelel az emberemlékezet óta Apatinban divó gyakorlatnak.

Nyugalomba vonuló plébános. Láng Már-ton csatahajó esperes plébános, kinek kitűnő tollalából eredő cikkei lapunk olvasóinak is többször volt alkalmuk élvezni, s akit a „Bácska” állandó munkatársának mondhatunk, gyengélkedő állapotára való tekintettel nyugdíjazását kérte. Saját kérelme folytán ez meg is történt.

Uj lap. Gróf Lajos, adai lakos, „Ada és Vidéke” címmel társadalmi hetilapot indít meg.

Bizottsági tag választás. A csantavéri vá-lasztókerületben, Matuska megyebizottsági tag halálával megürült helyre a választás e hó 24-én fog megjelteni.

Engedély meghosszabbítás. A kereskedelmi miniszter dr. Strausz Menyhértnek, egy zombor-kupuzsina apatini helyi érdekű vasut építésére vonatkozó előmun-kalati engedélyt egy évre meghosszabbította.

A betétszerkesztők. A zombori kir. törvény-szék elnöke megkereste a megye alispánját aziránt, hogy a pénzügyigazgatóság elköltözése folytán üressé vált helyiségekből négy szobát bocsásson a betétszer-kesztők rendelkezésére.

Öngyilkosság. Miloszavlyevits Milán, moholyi jómódu lakos, a napokban ismeretlen okból a kutjába ugrott s mire ráakadtak, már halva volt.

Rendőrbiztos állás. A belügyminiszter a megyének az ó-becsei rendőrbiztos állás megszüntetésére vonatkozó határozatát jóváhagyta, miután a községi rend-őrség új tervezete ez állást feleslegessé teszi.

Himen. Dr. Szabó Sándor, specialista orvos Zom-borban, eljegyezte Steiner Szidónia urhölgyet Zentán.

A zónaidó a hivatalokban. A zónaidó előbb-több mindenütt érvénybe lép. A pénzügyminiszter utasítá a rendelkezése alatt álló hivatalokat, hogy a zónaidót tartsák figyelemben. Ugyanily intézkedés megy valamennyi állami hivatalhoz és rövid idő alatt mindenütt ezt a számítást fogják érvénybe léptetni.

Idegenek névsora a „Vadászkürt Szállodá”-ban, 1891. október 26 tól 30-ig. Cramulin J. kereskedő Temesvár. Antal Károly kereskedő Szeged. Ornstein Emil keres. utazó Bécs. Theodorovits Lázár hivatalnok Belgrád. Szakonyi Gusztáv cs. k. huszárezredes Klagenfurt. Heim Sándor műszaki tanácsos Budapest. Honld Győző főmérnök Budapest. Reiner W. kereskedő Bécs. Wertheimer S. keresk. utazó Budapest. Kostics Zsófia tanító Karlovic. Brünauer S. ker. utazó Bécs. Redlich Alfréd ker. utazó Bécs. Silberberg Lipót bádigos mester Szeged. Grossman Eugène ker. utazó Neuchatel. Schönholz Rudolf vízépítészeti felügyelő Budapest. Schlesinger Mór kereskedelmi utazó Bécs. Horovitz Lipót kereskedő Zenta. Dr. Koller E. ügyvéd Baja. Král Jakab kereskedő Moholy. Radits Dusan földbirtokos Szabadka. Lepedat Koszta hivatalnok Szabadka. Molnár Árpád színész Budapest. Schaffers Sándor könyvkeres-kező segéd Zombor. Tomasits Antal honvéd őrmester Szeged. Dr. Kék és családja ügyvéd Apatin. Herzog Mór kereskedő Eszék. Steiner Jakab közigazhídi állat-orvos Zombor. Dr. Schosberger József ügyvéd Szabadka. Kohn Ferenc kereskedő Zenta.

Törvénykezés.

Emberölés. A szabadkai kir. törvényszék szen-zációs bűntüget fejezett be okt. 29-én két napi tárgyalás után. Asztalos Lajos, Pacsér község volt bírāja és Molnár Antal csendőrszervező állottak a törvényszék előtt szán-dékos emberölés miatt. A bíró és a csendőrszervező ugyanis hivatalos hatalmukkal visszaélve, Horváth Antal foglalkozás nélkül álló egyént agyonkínózták s holttestét a csanopai határba kitétték. A tárgyaláson jelen volt Pacsér község egész intelligenciája. A vádlottakat dr. Molnár Gyula zombori és Szilasi Fülöp szabadkai ügy-véd védelmezték. A törvényszék Asztalos községi bíró-t négy évi fegyházra ítélte, Molnár Antal csendőrszervező-t pedig hat havi börtönnel sújtotta.

Elítelt hajótulajdonos. Fleischmann Pál a mult augusztusban téglát szállított a hajóján Apatinból Budapestre s ott a kirakodásnál a hajó járódeszkákkal egy másik hajóhoz kötöztette, a nélkül azonban, hogy az e célra alkalmazott két deszkát kötelezőszerűleg összehevedeztetette volna. Mikor a munkások javában dolgoztak, egy arra elhaladó gőzhajó nagyobb mozgásba hozta a Duna hullámain s a járó deszka lecsúszott. Két

lyeknek meggyőző ereje előtt szemet hunyni nem sza-bad. Az egyik gonosztevő ezt írálta tömlőce falára: „Üdvözöllek benneteket barátaim! Kedveseim, azt aka-rom veletek közölni, hogy engemet két rendbeli gyil-kolás miatt halálra ítélték. Remélem azonban, hogy kegyelmet kaptam s ha valamikoron kiszabadulok, hát legalább egy tucait embert szándékozom megölni.” Egy másik így ír: „En ártatlan vagyok és azért csuktak be, mert öltem. Megöltem egy embert — pedig hiszen anyian maradtak még!”

Ép agyvelővel így beszélni nem lehet. Láthatlanban rá merem mondani, hogy azoknak a gonosztevőknek nincs tökéletes esztik.

Járt velem valamikor még az elemi iskolában egy vásott fiú. Ellopkopta az uszonánkat, ironjainkat, zseb-kendőnket. A tanító ott fogta koplaltatni minduntalan. Az apja vízben ázott kötéllel verte: mégis csak lopott. Hogy felnőtt, lopott ismét. Becsukták az isten tudja hányszor. Út Zomborban, Szabadkán, Baján, Kalocsán, Budapestben, Vácott. Apja elhalt időközben. A község lefoglalta a hagyatékot s az csupa rabtartási költsé-gekre uszott el; pedig ha kezébe adhatják neki, olyan tökéje lett volna, hogy bizást boltocskát nyithat vele, vagy tisztességesen megkezdhet valami mesterséget. De lehetetlen volt, mert a nagykorúságot börtönben érte meg s alig járt egy hétig szabadlábon, a saját ügy-védjétől lopott.

Hát nem kénytelen az ember arra gondolni, hogy az ilyen egyén tolvajnak született? S valamiképp Rafael csak akkor festő-genie lett volna, ha kéz nélkül szüle-tik, mint a minő így megnyilatkozott benne: az én boldogtalan földim is, ha szopós korában meghal, már tolvajnak halt volna meg?

Ugyancsak Lombroso könyvébe olvassuk egy tol-vaj vallomását, a ki magát a börtönben felkötötte. „Tolvaj gyánant halok meg. A papíros, melyre írok, a toll, tinta, sőt a kötelem is, mind lopott jószágok.” Hát vajjon nem a béte humaine az, mely így beszél és így cselekszik?

Mindezek ellenében aztán, ha jól emlékszem, épp Budapestben történt nem régeb, hogy egy bűntevő ügy-védje azzal állott elő, hogy védené nem ép elméjű; az orvosok ki is sűtötték rá valamit s a törvényszék föl-mentő határozatot hozott. A tettes maga erre az itélő-táblához fordult, tiltakozott az ítélet ellen, mely az ő ép elmetehetségét elvitatja s kéri magát felülvizsgálni. Nem tudom miben áll az ügy jelenleg, de egyáltalán nincs kizárva, hogy az újabb vizsgálat dezavualja az elsőt.

Tagadhatatlan, hogy az állam a maniakusok jog-sértő cselekedeteit se nézheti összetett kézzel, s aki visszaél vele, annak a szabadsága — hogy is szóljak — közérdekből kisajátítandó, akár az akarat gonoszsága, akár az agy beteges állapota volt legyen a bűnös tett szülő oka.

De voltaképi büntetés mégis csak az első esetben szabható ki. Hogy az utóbbi eset fennforgása teljes megbizhatósággal legyen minden esetben kimondható, attól még ma, a pszichiatria jelen stádiumában távol vagyunk és bizony-bizony sok embert fogunk még börtönbe vetni, aki tébolydába való lenne; valamiképp másrészt nem egy ember ér el tisztes kort szabad lábón, aki százszor meg-érett az akasztófa számára.

Azt izentem a rózsámnak...

Azt izentem a rózsámnak réges-régen:

Nincsen senkim, ő, csak ő a reménységem;

Vigasztaljon... éljünk együtt szerelemben,

Árvaságom viseljük el együtt, ketten.

Mivel biztat? Várom, várom szívrepesve,

De nem méltat az a hűtlen feleletre;

Ne is szóljon, úgy is csak azt mondta volna:

Szíve másé, másnak adta foglalóba.

Senki.

munkás a vízbe esett s a tizenhét éves Káplár Mihály bele is fult a Dunába. A hajó tulajdonosát, Fleischmann, a bíróság okt. 28-án a büntetőtörvénykönyv 290. szakaszába ütköző, gondatlanság által elkövetett emberölés vétsége miatt tizennégy napra fogházra és az elpusztult gyermek anyjának ötszáz forintnyi kártérítési összeg lefizetésére ítélte. Az ítélet ellen az összes felek feleltek.

Közgazdaság.

Allamosítják a Duna-gőzhajózási társaságot. A kereskedelmi miniszternek szándéka a duna-gőzhajózási társaság üzemét államosítani. Már felhívta a dunagőzhajózási társaságot, hogy ereszkedjék tárgyalásokba a magyar kormányval oly akció megkezdése iránt, melynek értelmében a társulat az állam birtokába menne át. A magyar kormány megbízottai a napokban Bécsbe érkeznek. Magyar kormánykörökben azt hiszik, hogy az osztrák kormány azon ellenállás folytán, melylyel a dunagőzhajózási társaságot illető előterjesztése a parlamentben találkozik, a magyar kormány segélyakciójának nem lesz ellenére. A magyar kormány a társaságot bizonyos tekintetben magyar vállalatként szándékozik átalakítani, a mennyiben a magyar állam fensőségét a tarifák megállapítására biztosítaná és a társaság forgalmi eszközeit átvinné. Ez akció tulajdonképpen a társaság államosítását célozza. A társaság ez esetben szulypontját Magyarországra helyezné át. A személyszállítás a Felső-Dunán Bajorország felé, mely eddig, habár nem jelentékeny deficiettel járt, teljesen megszüntetnék. Ellenben az Alsó-Dunán a személyszállítás szaporíthatnák és a magyar forgalompolitikai érdekek megfelelően szabályozhatnák.

Új távirati díjak. Magyarország, Ausztria és Németország egész területén 1892. január 1-től fogva három krajcárban megállapított egységes távirati szó-díj lép életbe, melynél 30 kr a díj minimuma. A távirati díjak szabályozásához és leszállításához a német birodalmi kormány legutóbb járult hozzá. A nyáron Baross miniszter és Stephan dr., a német postaiügyi államtitkár közt történt megállapodásokat, melyek szerint az eddigi alapdíj megszűnik és egységes szó-díj hozandó be, miután Bajorország és Württemberg kormányai elfogadták e megállapodásokat, most a német, valamint az osztrák kormány véglegesen jóváhagyta. Az osztrák kormány hozzájárult a magyar kereskedelmi miniszternek abbéli rendelkezéséhez is, mely szerint az államshelyen kívül a táviratok kézbesítési díját egységesen 40 krban állapította meg.

Lószállítás Törökországba. Ujvidéken a napokban egy, huszonhárom kocsiból álló külön tehervonat ment keresztül, mely a török kormány számára lovakat szállít. A lovakat mind Szekesfehérváron vásárolták össze.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara 1891. évi november hó 4-én (szerdán) délután 4 és fél órakor saját helyiségében teljes ülést tart.

Gyümölcs-csemeték és ojtványok. A földmíveléstudományi miniszterium közzétette az állami szakintézetek telepeiről kiadható gyümölcs- és gazdasági magcsemeték (vadoncok), ojtóvesszők, ojtványok és nemes füzüdványok kimutatását. A csemeték és ojtványok ára igen jutányosan van megszabva. A gyümölcs-csemeték és az ojtóvesszők községi faiskolák számára díjmentesen is ki fognak adni, ha az illető községek a miniszteriumhoz legkésőbb 1892. január hó 31-ig kelően felszerelt folyamodványokat benyújtják. Magánosoknak, községeknek és iskolák fentartó felekezeti hatóságoknak a gyümölcsészeti miniszteri biztos (Budapest, állami vancellérképezde) teljes fölvilágosítást ad.

Naptár. November.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
3 Kedd	Viktorin, Ida	Imre	22 Aberc pk.
4 Szer.	Borr. Kár. bib.	Blandina	23 Jak. az ur ö.
5 Csüt.	Imre herceg	Földes	24 Arétás
6 Pént.	Lénárt hv.	Lénárd	25 Marcián

Felelős szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK

FOGORVOS

Dr. Szabó Sándor
fül- és szemorvos,
torok- és gégebajok,
Diphtheritis és torokgyík
különleges orvosa.

RENDELŐ INTÉZET: November 1-től Szta-pári-ut, a megyeház átellenében, Kovácsy-féle ház. *—3

Kiadó lakás.

Egy bútorozott szoba, teljes el-látással vagy anélkül, egy vagy két úr részére azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítást nyerhetni dob-utca, 228. szám alatt.

Pályázati hirdetmény.

Veprovácon, a német faluban létező német tannyelvű iskolánál egy megüresedett tanítói állásra november hó 18-ig pályázat hirdettek. Az állás javadalma: 400 frt a községi pénztárból; 4⁶⁸³/₁₅₀₀ (kataszt.) hold föld haszonélvezete adó- és illeték-egyenérték-teher viselése mellett; 50 frt lakbér. A megválasztandó tanító az állást azonnal elfoglalni tartozik. Folyamodványok a veprováci rom. kath. iskolaszékre címezve, ft. Martin Jó-zsef kula-kerületi esperes urhoz Filipovára küldendők. 3—1

ROSENFELD IGNÁC zsibárú-üzlete

Zomborban,
ZRINYI-ezelött PÁRISI-UTCA

VALIENT-féle házban.

Ajánlom magam a nagyérdemű közönség becses figyelmébe, bárminemű régi tárgyak, **úri-, női- és gyermek-ruhák, fehérnők, cipők, kalapok,** úgyszintén **üzlet-szoba és konyhaberendezések** megvételére és eladására.

Írásbeli vagy személyes meghívásra bárhol (sőt vidékre is) személyesen megjelenek. 3—2

7838. szám.

kig. 1891.

Pályázat.

Karavukova községben évi 400 frt fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állás s 360 frt fizetéssel javadalmazott végrehajtói állás üresedvén meg, felhivatnak pályázók, hogy kellőleg okmányolt kérvényeiket hozzám folyó évi november hó 15-éig nyújtsák be.

Hódsághon, 1891. évi október hó 25-én.

Főszolgabíró ur helyett:

MÜLLER BÉLA,

szolgabíró.

3—2

363. szám.

1891.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a titeli kir. járásbírósg 3077. sz. végzése által Mladenovits Tósa alsó-kovili lakos javára Nikolis Andria alsó kovili lakos ellen 900 frt tőke, ennek 1883. évi október hó 15-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 54 frt 32 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólagon lefoglalt és 608 frtra becsült butorok, méh kaptárak, rözse, fák és cséplőgépből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2306/1891. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Alsó-Kovilon alperes lakásán leendő eszközzésére 1891. évi november hó 5-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Titelen, 1891. évi október hó 21-én.

Vigh Aladár,

kir. bir. végrehajtó.

335. szám.

1891.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a titeli kir. járásbírósg 2100. számú végzése által B. g-dánov Lázár alsó-kovili lakos javára Bogdánov Mija alsó kovili lakos ellen 150 frt tőke, ennek kamatai és eddig összesen 71 frt 34 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólagon lefoglalt és 370 frtra becsült lovak, koci, disznók, kukorica és búzából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2144/1891. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis alperes lakásán Alsó-Kovilon leendő eszközzésére 1891. évi november hó 5. napjának d. e. 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Titelen, 1891. évi október hó 22-én.

Vigh Aladár,

kir. bir. végrehajtó.

Zombor, 1891. Bittermann Nándor könyv- és könyvműjából.

2147. szám.

1891.

Hirdetmény.

Alulirt Ó-Morovica község elöljárói által ezennel közhírré tétetik, hogy Ó-Morovica község határában a vadászati jog 1891. január 1-től 6 évre, ugy a község tulajdonát képező 3 országos és hetivásároknak helypénzszedési joga 1891. január 1-től egy évre folyó évi november hó 25-én délelőtti 10 órakor a község házában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adni.

Az árverési feltételek a község jegyzői iró-dában a hivatalos órákban mindennap megtekinthetők.

Kelt Ó-Morovicán, 1891. október 25-én.

Kunszabó Antal,

jegyző.

Ambruss Bálint,

biró.

10910. sz.

1891.

Birtokeladási árverési hirdetmény.

Alulirt kir. jószágigazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy a törvényhozás engedélye alapján az alább egyenként megnevezett földek és épületek örök áron leendő eladása végett az alább kitűzött helyen és időben írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árverés fog tartatni. Banaipénzül a kitett becsérték 10 százaléka teendő le a szóbeli és írásbeli zárt ajánlatnál, mely utóbbi szabályosan szerkesztendő s 50 kros bélyeggel ellátva, az árverés megkezdéséig az árverező bizottsághoz benyújtandó és kijelentendő, hogy versenyző az eladási árverési általános s részletes feltételeket, melyeket különben is aláírni köteles, ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az árverési feltételek a kir. jószágigazgatóságnál és a kerületi ispánságoknál megtekinthetők. Utóajánlatok nem fogadhatók el még az esetben sem, ha azok egy újabb árverés esetére kötelezőleg fentartatnak is. — Az eladások a következő helyeken és időben fognak megtartatni: **I. Aradon a kir. jószágigazgatóságnál 1891. évi november hó 12-én d. e. 9 órakor:** Pitvarosi korcsma beltelekkel 1253 □ öl 5091 frt 62 kr, Nagymajláti korcsma beltelekkel 1100 □ öl 2551 frt 60 kr, M. pécskai marospart hely (mészegető) 1630 □ öl 1571 frt 20 kr, Fakerti föld 23¹⁵⁰⁰ h. 5787 frt 80 kr, Szabadhelyi korcsma beltelekkel 800 □ öl 3640 frt, Mihalakai korcsma beltelekkel 1207 □ öl 3850 frt, Zimándközi korcsma beltelekkel 900 □ öl 3440 frt, Zimándújfalui korcsma beltelekkel 900 □ öl 2430 frt, Ujpanáti csárda 274 □ öl 1950 frt, Glogováci volt ispáni lak 1¹¹¹⁹ h. 4015 frt, Tóthánhegyesi volt dotacionális föld 30 h. 9000 frt kikiáltási árral. — **II. Lippán a kincstári ispánságnál 1891. évi november hó 13-án d. e. 9 órakor:** Labasinci „gyálu dragóia“ 14²⁰⁰ h. 780 frt, Alliosi majorföld 135⁹⁵² h. 24125 frt, Radnai vásárványjog 4108 frt kikiáltási árral. — **III. Válye-márén a kincst. ispánságnál 1891. évi november hó 14-én d. e. 9 órakor:** Lelasinci korcsmaépület 670 frt, Pernyesti pagyina 800 □ öl 50 frt, Szelesovai egy ház hely 1 h. 45 frt, Bulzai egy ház hely 1 h. 15 frt, Tótvári vásárványjog 533 frt 20 kr kikiáltási árral. — **IV. A vajdahunyadi kincst. ispánságnál 1891. évi november hó 18-án d. e. 9 órakor:** Bunyillai „Gyálu Bunyilla“ föld 2¹⁰⁶⁵ h. 172 frt, Valeá-brádi korcsma s beltelek 932 □ öl 405 frt 84 kr, Vulcsesdi kárpontji korcsma s beltelek 1¹⁵⁴⁰ h. 1300 frt, Zalasd melletti kacenási korcsma s beltelek 2⁶⁷⁶ □ öl 600 frt, Szántóhalmi korcsma 300 □ öl 800 frt, Szt. andrási korcsma 1150 □ öl 1000 frt, Kajánelli korcsma 3⁹⁶⁸ h. 1200 frt, Kajánelli földek 92²³ h. 4201 frt kikiáltási árral. — **V. A kulai kincst. ispánságnál 1891. évi november hó 21-én d. e. 9 órakor:** Szántovai volt ispáni föld 6 h. 2000 frt, Szántovai korcsmaépület 1⁷³⁴ h. 2527 frt, Béregi korcsmaépület 342 □ öl 2930 frt, Monostortorszeghi ferenc-csatornai csárda 635 □ öl 1352 frt, Óbecsei Stefanovits-féle föld 8¹⁰⁰⁰ h. 3100 frt, Kulai magtár 821 □ öl 15000 frt, Deszp.-Szt.-iváni legelőföld vízhasználati joggal 258¹⁴¹ h. 92913 frt, Torzsai pettau-pusztai nagybérlet vízhasználati joggal 328¹⁰⁰⁰ h. 115245 frt, Torzsai pettau-pusztai V. sz. bérlet vízhasználati joggal 335¹⁰⁹⁷ h. 91038 frt, Torzsai pettau-pusztai VIII. sz. bérlet vízhasználati joggal 355⁴⁶⁰ h. 104029 frt, Kulai korcsma és melléképületei 1²¹² h. 8202 frt, Kulai sör-házhoz tartozó föld 53¹¹¹¹ h. 21400 frt, Ószivaci I. sz. bérlet vízhasználati joggal 612¹³³⁰ h. 177693 frt, II. sz. bérlet I. dülő vízhasználati joggal 300 h. 107074 frt, II. sz. bérlet II. dülő vízhasználati joggal 300 h. 100300 frt, II. sz. bérlet III. dülő 300 h. 108000 frt, III. sz. bérlet vízhasználati joggal 856³⁸⁶ h. 320561 frt, Kereszturi tagosított birtokból 725⁹² h. 120000 frt, Bresztováci I. dülő 158¹⁷⁵ h., II. dülő 141¹⁵⁸ h., III. dülő 129³⁴⁰ h., IV. dülő 70⁸⁰⁹ h., V. dülő 218⁸⁹⁹ h. 160000 frt, Pacséri Pocsakay-féle szállományi föld 238⁷³⁸ h. 71550 frt, Ószivaci magtári (korcsma) épület 1194 □ öl 2641 frt, Bezdáni Deákerdő 201²³⁴ h. 50000 frt kikiáltási árral. — **VI. A palánkai kincst. ispánságnál 1891. évi november hó 23-án d. e. 8 órakor:** Doroszlói korcsmaépület 548 □ öl 3134 frt, Paragaj közlegelőből nyert birtok 484⁹⁶⁹ h. 150000 frt, Hódsághi vásárványzszedési jog 4000 frt, Ó-palánkai Zagrada erdő melletti föld 1⁹⁰⁰ h. 443 frt 80 kr, Ó-palánkai Zagrada erdőirtás föld 274¹⁷ h. 89050 frt, Uj-palánkai erdőszet-től átvett földek 655⁴⁹ h. 163759 frt, Plávna korcsma-épület 1058 □ öl 4881 frt, Tovarsovai korcsmaépület 1⁹⁶⁰ h. 3956 frt, Paragaj korcsmaépület 1342 □ öl 2297 frt, Obrováci „Golubnyák“ nevű birtok 72¹²³² h. 15500 frt, Szontai „Susnyák“ nevű föld 4⁵⁹⁴ h. 900 frt, Tovarsovai „Sulkovác“ nevű birtok 246³²⁶ h. 66700 frt, Apatini sörház és melléképületei sörfőzési eszközökkel 1⁷⁰⁶ h. és kulai sörház és melléképületei az ott lévő felszerelvényekkel 2¹⁵⁷² h. együttesen 105000 frt kikiáltási árral. — Aradon, 1891. október hó 14-én. **M. kir. államjóságigazgatóság.** 2—2